

Backstugan Sandvik i Hagstad

Av Ingolf Berg, Lidingö
oktober 2018

Sandvik låg vackert och isolerat vid en sluttning ned mot sjön Åsnen i närheten av nuvarande Billingsudde som då tillhörde Hagstad.

1842 flyttade Jöns Svensson (f 1798-1844) o h h Catharina Johannesdr. (1814-1892 till Sandvik från Thorstorp som brukades under Kalvshaga Thorsgård i Kalvsvik socken. Han hade tidigare varit *"Dömd för dråp och avstraffad med 6 års fängelse på Landskrona fästning 1824"* enligt husförhörslängden. Två år efter flytten till Sandvik avlider mannen. De hade gemensamma barnen Martha Christina (f 1840) och Ingrid Maria (1842-1886). Noteras som utfattiga i husförhörslängden. Senare föds i Sandvik oäkta dottern Johanna (f 1851 – dör knappt årsgammal) samt Marthas oäkta son Gustaf (f 1855 – arbetade bl.a. i Tyskland på 1870-talet) och dotter Martina (dog endast 1 månad gammal).

I hemmet rådde stor fattigdom. Fattighjälpen år 1849 innebar att *"enkan Catarina i Sandvik erhöll av 1/4 Boavret Anders 16 lod, Hagstad Norregård Jöns 2 sk. 16 lod, 1/4 Hagstad Norregård Göran Pettersson 2 sk. 16 lod, 1/4 Hagstad Södregård Jonas Andersson 16 lod, summa 6 skäppor, i veckounderstöd att till utsatt mängd varje lördag på nämnda gårdar uppbära"* enligt beslut av kyrkostämman i Kalsvik (källa: Kalvsviks hembygdsbok).

I början på 1870-talet flyttade änkan Stina Jonasdr. Seger (f 1794-1877) in med dottern Kristina Petersdr. Seger (f 1832-1877) och hennes oäkta son Johan Carlsson (f 1858). Dessutom fanns ytterligare en inneboende, skomakaren Pelle Patron (f 1821) från Skatelövs församling, som änkan *"levde i combinent med"*, något som antecknades i kyrkoboken och misshagade prosten i Kalvsvik. Som framgår dog både änkan och hennes dotter med några veckor mellanrum i oktober 1877. Den oäkta sonen blev då dräng hos arrendatorn Göran Petersson i Hagstad Norregård. Pelle Patron flyttade till torpet Vråen, strax intill Kålboda (tidigare kallat Koltorpet) i Vrankunge och därefter till soldattorpet i Skäggalösa Gunnargård år 1891.

Kvar i Sandvik var då ovan nämnda fattighjonet och änkan Catharina Johannesdr. och hennes dotter Marta Christina Jönsdr. som avlider 1886. Efter att ha framlevat under 50 år i Sandvik dör Catharina ensam i backstugan år 1892, varefter denna bli öde och rivs. Som mest bodde det 5 vuxna och några oäkta barn där.